

Nederlandse fotograaf tussen de Taliban: 'Een strijder drukte me zijn kalashnikov in de hand'

REPORTAGE uit het ND, door [Hilbrand Rozema](#), zaterdag 4 november 2023

In Kaboel woont een oude fotograaf die nog portretten maakt met een antieke boxcamera. Fotograaf Carel Schutte slaagde erin Afghanistan binnen te komen en hem te bezoeken. Een onvergetelijke reis vol bijzondere ontmoetingen volgde. En vol controles door de Taliban, de islamitische strijdmacht die het land heeft overgenomen.

'Je 'moet' bij iedereen thuis langskomen, eten en slapen, gastvrijheid is de erecode.' Beeld Carel Schutte

Het eerste wat hij deed, zodra hij geland was in de Afghaanse hoofdstad Kaboel? 'Naar de lokale kleermaker, om Afghaanse kleding te laten aanmeten. Je mag er ook wel in je spijkerbroek blijven lopen, maar zo viel ik minder op en het is respectvol naar de Afghanen toe,' vertelt de Apeldoornse fotograaf Carel Schutte (65).

Afghanistan ligt onder de radar, weggezakt uit de aandacht toen westerse vredestroepen het land hals over kop moesten ontvluchten. Hoe gaat het daar nu, nu de Taliban er de macht hebben, de meeste meisjes na hun dertiende jaar van school moeten en vrouwen steeds onzichtbaarder zijn? Zijn er lichtpuntjes?

Schutte kreeg, na een ernstig gesprek met de consul van Afghanistan in Den Haag, toegang tot het land. Daarmee ging een lang gekoesterde droom in vervulling. 'Ik had wel eerder de kans, maar dat was 'embedded', ingekwartierd bij defensie, op missie en vervoerd met legervoertuigen. Dat wilde ik echt niet, ik wilde echt zelfstandig tussen de gewone mensen kunnen lopen, hen zien, ontmoeten, in de ogen kunnen kijken.'

nieuwsgierig en gastvrij

Vol verbazing en met duizenden foto's keerde hij zaterdag terug naar Nederland. 'Verbaasd, omdat praten met mensen nergens een probleem was, ik dacht dat dat moeilijker zou zijn. Veel Afghanen zijn erg nieuwsgierig, ook omdat ze zo weinig buitenlanders zien, en ontzettend gastvrij. Je 'moet' bij iedereen thuis langskomen, eten en slapen, gastvrijheid is de erencode. Maar vrouwen zijn bijna onzichtbaar, zelfs in hun eigen huis, en altijd gesluierd en begeleid door een man, een familielid.'

Wat de meeste indruk op hem maakte? 'De voorstellingen van de kinderen in het kindercircus, twee keer veertig kinderen leefden zich uit. Dit zijn de allerarmste Afghanen, zonder schoenen, soms levend op straat, hun vader gesneuveld in de oorlog, hun moeder alleen thuis, in een lemen hutje, omringd door mannen met doorgeladen vuurwapens en geweld. Er is amper afleiding voor ze.'

'Op straat is het veilig, er is weinig criminaliteit, door het strenge regime.' -
Beeld Carel Schutte

Het land is extreem gesloten, maar de Taliban staan deze kindercircussen (van de organisatie MMCC) oogluikend toe. Waarom? 'Ze weten zelf ook wel dat er heel veel leed en armoede is, op vierendertig plekken in het land kunnen kinderen nu even een paar uur ruimte krijgen om uit die miserie te komen, door mee te spelen in zo'n kindercircus. Ook in Herat, waar een aardbeving heeft huisgehouden.'

'Als je ziet hoe ze extra hun best doen en stralen, hoeveel plezier ze hebben in die keiharde realiteit, raakt dat mij diep. Zeker in contrast met de schitterende landschappen in de regio's Bamian en Band-e-Amir, vol bergen die allerlei kleuren vertonen, van paars tot groen, omdat ze rijk zijn aan zeldzame mineralen.'

De vraag waar God is en waarom al die mensen zo moeten lijden, houdt me vaak bezig.

Is het niet levensgevaarlijk in Afghanistan? 'Buitenlandse Zaken zegt van wel, er geldt zelfs 'code rood' voor Nederlanders.' Schutte omschrijft de situatie als slecht, maar wel stabiel slecht. Mijn ervaring is dat je erheen kunt, al zijn er ontelbaar veel checkpoints en moet je heel veel wachten. Dat leert je weer nederigheid, mededogen en geduld.

En de inlichtingendienst houdt je overal in de gaten, tot in je hotel. Er wonen een paar duizend christenen, maar contact met hen is voor hen levensgevaarlijk. Op straat is het veilig, er is weinig criminaliteit, door het strenge regime.'

Kon hij vrijuit reizen en fotograferen? 'Je hebt een speciaal reisbureau voor gevaarlijke landen nodig en helpers ter plekke, die de talen spreken en bemiddelen. De enorme armoede ligt gevoelig voor het regime. Talibanstrijders en kinderen mocht ik portretteren, een keer wilde een strijder met mij op de foto, hij drukte me zijn kalashnikov in de hand.'

'Als je ziet hoe ze extra hun best doen en stralen, hoeveel plezier ze hebben in die keiharde realiteit, raakt dat mij diep.' - Beeld Carel Schutte

vrouwen zonder gezicht

En vrouwen mocht ik niet portretteren, dat was taboe. Toch was ik verrast door enkele regionale verschillen binnen het land. In Bamian waar veel Hazaren wonen, is de gouverneur wat gematigder, hij is ervoor dat meisjes na hun dertiende toch mogen doorleren en dat gebeurt dus ook. En niet alle vrouwen lopen helemaal in boerka, velen ook met een 'gewone' hoofddoek. Een Afghaan vertelde me dat er mannen zijn, die drie of vier zwaar gesluierde vrouwen hebben getrouwd, van wie ze echter het gezicht nog nooit hebben gezien.'

'Het is een andere wereld dan de onvoorstelbare welvaart en stress in Nederland. Enerzijds is dat land naar binnen gericht en hard, na eeuwen van buitenlandse invasies, anderzijds nieuwsgierig en gastvrij. De vraag waar God is en waarom al die mensen zo moeten lijden, houdt me vaak bezig. Maar zo'n niet voor de hand liggende reisbestemming is uiterst leerzaam, je beseft daardoor weer sterk hoe betrekkelijk allerlei geklaag en binnenkerkelijke discussies op ons kleine postzegeltje van de wereld zijn.'

<https://www.nd.nl/nieuws/buitenland/1198854/nederlandse-fotograaf-tussen-de-taliban-een-strijder-drukte-m#/reader>

LEES OOK

[Afghaanse helpers zijn dankbaar én teleurgesteld: 'Zonder ons waren de missies niet gelukt'](#)